

vi posse, ut Cælum terrâ sit inferius.

Pseudo-Athanasius in Psal. 103. 3. non obscurius locutus, Audiamus, inquit, quid nos docet Propheta, ut Barbarorum ora obstruamus, temerè profus asserentia, Cælum infra terram descendere. Prophe- ta exerta contra illos voce clamat: Domi- nus extendit Cælum sicut pellem, vel sicut expansum velum. Porro qui expansum ve- lum dicit, hemicyclum exprimit non- sphæram perfectam. Quid Isaias 40. 22. Qui extendit velut nihilum (Hebr. velut cameram) Cælum, expandit eos sicut taber- naculum ad habitandum? Cælum planè non gyrat, sed immobile perseverat, juxta Prophe- tam: Cælum firmavit super stabilitatem suam. Videtis Pseudo-Justinum in quaestio- nibus ad Orthod. 9. 93. 94. Severianum Gabalensem orat. 3. de Creat. S. Cæsar. Dia- log. 1. 9. 97. & 98. Procop. in Genes. Dio- dorum Tharsensem apud Photium Cod. 223. Theodorum Mopsuestenum apud Joan- nem Philoponum (t), aliosque permul- tos, qui concamerato fornice Cælum ter- ræ superimponi autumarunt. Eusebius in Commentario in Psalms fatetur, eam fuisse plurimorum sententiam, ut mundus figu- rã sphericã contineretur, terramque ve- luti in sinu Cælum contineret. Sed in Com- mentario in Isaiam cap. 40. contrariam opi- nionem tuetur. S. Hieronymus in Epist. ad Ephes. 5. 4. Cælum velut concameratum for- nicem habentes stultiloqui damnat; sed in cap. 3. 18. insinuare videtur, Cælum latius quàm terram non patere; quanquam sphæ- ricum à nonnullis reputari fatetur.

Ex iis, quæ hucusque deduximus, in aperto esse censeo, Hebræorum systema, quale supra exposuimus, satis convenisse cum systemate veterum Philosophorum; quæ planè simplicissima est hypothesis, pro-

na, & facilis, ad populi captum maximè accommodata, ut scilicet ille dignam de sapientia, & virtute Dei, simulque de imbecillitate sua, atque debitâ in Deum ob- servantiã ideam concipere valeat. Maxi- mè igitur conducebat ad finem à Spiritu Sancto intentum, deducendi scilicet homi- nes in Deum per timorem, & amorem, juxta illud Eccle. 12. 13. Finem loquendi omnes audiamus: Deum time, & manda- ta ejus observa: hoc est enim omnis homo. Porro in his rebus error nullius est ad ater- nitatem obtinendam momenti. Dicendum est, ait S. Augustinus de Genesi ad lit. 1. 2. c. 9. hoc de figura Cali scisse Authores no- stros, quod veritas habet; sed Spiritum Dei, qui per ipsos loquebatur, noluisse ista doce- re homines, nulli salutis profutura.

Nec est cur dicatur, Sacrorum Authorum dictis in ea re veritati & experientie re- pugnantibus, nihil esse cur deinde in cæ- teris major illis fides debeatur. Quæ enim ab illis dicuntur, non ita planè nar- rata sunt, tanquam vera asseruerit; sed his tantum velut hypothefibus constitutis, non propriam sententiam, sed vulgi opi- nionem exposuerunt. Ne uno quidem capi- te Scriptura instruendos homines eâ de re datâ operâ suscipit, cum ad nostrum ul- timum finem ea nosse, vel ignorasse perin- de habeatur. Quis, rogo, eam legem im- poneret Philosophis, & Theologis, ut ver- ba ad populum facientes, usitatis in Scho- la, sicut & in Libris de arcanis naturæ seu mysteriis Religionis scriptis, verbis utantur? Quæ verò Sapientibus, & Phi- losophis permilla sunt, hæc Sacris Scri- ptoribus denegemus, qui plurium utilita- ti scribentes, ad captum sese vulgarium & simplicium accommodant?

IN PROPHETAS PROLEGOMENA

¶¶¶¶¶

ARTICULUS PRIMUS.

Nomina Prophetarum. Varia notiones vocis prophetare. Varia Prophetarum discrimina.

Prophetæ nomen juxta vim Gre- ci vocabuli virum futura præ- dicentem significat. Olim apud Hebræos *Videntes* audiebant; quasi scilicet homines Divina intuentes: *Qui Propheta* [Na- bi] dicitur hodie, ait Author 1. Reg. 9. 9. vocabatur olim *Videns* (Roeb); loquebatur unusquisque vadens consulere Deum: *Veni- te enim ad Videntem*. Nomen *Nabi* latif- simam habet significationem; non enim ex- primit tantummodò virum futura prædi- centem, sed hominem etiam à Deo inspi-

raturum ejusque nomine loquentem. Abraham Propheta Domini nomen obtinet (a); si- cut & Aaron frater Moysis, qui constitutus fratris sui interpres, ejus ad populum ver- ba exponebat: Exod. 7. 1. *Eccc constitui te, ait Deus ad Moysen, Deum Pharaonis, & Aaron frater tuus erit Propheta tuus*. S. Paulus eodem titulo ornavit vatem, quendam Paganum (b), quod scilicet Pa- gani Vates suos eos viros Divino cœstro afflatos Dissque charas habebant. Factum est etiam, ut abusione quadam viri sedu- ctiores Divina jactantes, Propheta nomi- ne

a Gen. 20. 7.

b Tit. 1. 12. Dixit quidam proprius eorum Prophetæ.

ne in Scriptura appellentur.

Designantur etiam, nec rarò, Prophe- tæ appellatione hominis Dei, Angeli Domini &c. Angelus Domini venisse per- hibetur è Galgalim in locum nomine *Bo- sehim*, ut ad populum verba faceret [c]. Aggæus 1. 12. se ipsum nominat nuncium, seu Angelum Domini. Malachias adven- tum S. Joannis Baptistæ oraculo prædicens, Angelum Domini venturum annunciat (d). Tandem inter Prophetas minores novissi- mus Malachias, nempe Angeli, nomine cog- noscitur, cum alioqui ipse credatur à non- nullis (*) Efdras, studio legis & amore no- tissimus.

c Judic. 2. 2. Vide etiam Judicum 5. 25.

d Malac. 3. 1. Collatum cum Luc. 1. 76.

* Hebr. apud Hieron. in Ma- lach. Ita & Chald.

e Luca 22. 64.

f 1. Regum 18. 10.

g 1. Cor. 11. 24.

h Festus. Anti- stites Fano- rum Oraculo- rumque. . . . Prophetæ, San- cta casti qui- purant loca i Mactho apud Joseph. 1. x. Contra Ap- pion. k Idem ibid.

vitæ genus durum planè & asperum, stu- diumque describit Porphyrius, seu potius Chæremon apud eundem de Abstin. 1. 4. S. Clemens Alexandrinus 1. 1. & 6. Stro- matum, de Thalete narrat, consuetudinem habuisse cum Prophetis Ægypti, sicut & Pythagoram præceptorem audivisse Sonche- dem Archipphetam Ægypti; quem Ar- chipphetam alibi dicit omnia vesticilia regionis curasse. De oraculis Paganorum, eorumque, quos vocant, Enthusiasticis infra differemus.

Dei Spiritus, quanquam maximè omnium singularis, variis operationibus unus sus- citat (l). Interdum per quietem sese com- municat, ut Abrahamo, & Jacob, Gen. 15. 12. & 28. 12. Interdum per visum sese revelat, ut olim Isaiæ 6. 1. Joel 2. 28. oraculo prænunciat Judæis futurum, ut juvenes eorum visionibus Divinis donen- tur, Senes verò Divina patientur per quietem. Interdum in extasim rapiebantur, ut S. Petrus Act. 10. 11. Solebat etiam Deus in nube apparere, ut Abrahamo (m), Job (n), & Moysi (o). Solebat con- ceptis vocibus loqui: ita è medio rubi ardentis Moysi locutus est [p]; è medio nubis Abrahamo (q); per quietem noctis Samueli [r]. Sed loquendi familiarior ra- tio intima cordis inspiratio habebatur; cum scilicet intimo lumine illustrato spiritu Prophetarum, deinde voluntas excitaba- tur, quò auditas in corde voces prome- rent. Ita planè veros Prophetas Divino- que Spiritu afflatos credimus Scriptores omnes Librorum Canonicorum Veteris No- vique Testamenti, sive illi futura pand- ant, sive præterita, sive suorum tempo- rum historias narrent, vel tandem mora- lia ac pietatis axiomata, aut pia quadam Cantica scribant.

Tria sunt S. Augustino Præf. in lib. 19. contra Faust. Prophetarum genera: Prophe- tæ Judæorum, Paganorum, & Christiano- rum. De primis satis in Veteri Testa- mento. Paganorum Prophetæ ipsissimi sunt eorum Divini, & Poetæ. Prophetæ verò Christianæ religionis mittendi prænun- ciantur à Jesu Christo ad Judæos Matt. 23. 34. *Eccc ego mitto ad vos Prophetas & Sa- pientes & Scribas &c.* De quibus etiam Apostolus 1. Cor. 12. 28. *Posuit Deus in Ecclesia primùm Apostolos, secundùm Prophe- tas.* Porro viros illos cognoscimus tam- quam Authores Librorum Canonicorum, viros Apostolicos, & lumine ac Spiritu Dei afflatos. De variis prophetandi ratio- nibus agit idem S. Augustinus de diversis qq. ad Simpl. 1. 2. q. 1.

Sexdecim Prophetarum Scripta in Veteri Testamento exhibentur; quorum priores quatuor Majores ex amplioribus Lucubra- tionibus vocantur, scilicet Isaias, Jere- mias, Ezechiel, & Daniel; duodecim Fe- liqui Minores didi sunt, videlicet Osee, Joel, Amos, Abdias, Michæas, Jonas, Na- hum, Habacuc, Sophonias, Aggæus, Za- charias, & Malachias. Judæi è numero Prophetarum Danielem expungunt; quip- pe cujus conditio commodior fuerit, quàm ut Prophetarum soleret. Sed his Ecclesia

l Sap. 7. 22. Spiritus Sanctus unicus & multiplex.

m Gen. 16. 10. n Job. 40. 1. o Exod. 13. 21. & passim. p Exod. 3. 20 &c. q Gen. 22. 11. 12. r 1. Regum 3. 4. &c.

Differt. Calmet. Tom. I.

minimè permota, Daniele oraculorum ipsius merito inter Majores Prophetas cooptavit.

Unicus vel saltem potissimus Danielis scopus ed tendit, ut maximorum Imperiorum vices, Ecclesie constitutionem predicat. Isaias elogium meretur Prophetæ miseracionem Domini; reditum è captivitate Babylonis nunquam non oggerit, ejusque obtentu describit Mundi per Jesum Christum redemptionem. Jeremias totus est in deplorandis Patrie sue grumnis, simulque gentis suæ captivitate, eodemque est apud Prophetas loco, quo apud Apostolos S. Paulus, destinatus nempe à Deo, ut Prophetam Gentilium ageret, quod ab illo pluribus in locis Oraculorum suorum insinuatum est (s). Ezechiel insinuandis, vindicandis, solandisque Judæis captivis destinatus est, eoque proinde Oracula ejus omnia tendunt.

S. Jerem. 15. 10. & 6. 18. & 25. 14. 15.

ARTICULUS II.

De Vetustate & Successione Prophetarum apud Hebraeos &c.

Vere Religionis apertissimum argumentum est Prophetiæ sinceritas; quare sicut omnium sæculorum successioni par fuit vera Religio, ita etiam non imparè ætatis vetustatem obtinet Prophetia. S. Clemens Alexandrinus & Origenes hom. 2. in Cant. Prophetarum caput in primo hominum parente constituunt, cujus Oraculum agnoscunt in illis verbis Gen. 2. 24. Relinquet homo patrem, & matrem suam, & adheret uxori suæ. In imponendis aptis quibusque animalium naturis & ingenio nominibus singulari se prædixit sapientiæ & lumine demonstravit. Imminetia corruptis hominibus mala Henoch in fragmento Oraculi sui, in Epistola S. Judæ v. 14. 15. servato, prædixit. Noe Patriarcha justitiæ præco à S. Petro Epist. 2. cap. 2. 5. dicitur, diluvium prænuñciavit hominibus, curamque suam omnem impendit, ut errantes ad mentem revocaret, sed frustra (r). Post diluvium Abraham à Deo suscitatus, Prophetæ ab illo nomen obtinuit Gen. 20. (n). Prophetas Isaacus, filii sui Jacob decora atque potentiam prædixit (x). Jacob ad obitum decumbens, futurorum sibi arcana plurima patentia singularis filii revelavit (y). Joseph à teneris unguiculis prophetiæ dono claruit; quippe qui futuram potentiam suam per quietem intellexit [z], sicut postea visa ab aliis per quietem accepta divinitus virtute interpretabatur; quod ipsi fortunarum omnium occasio fuit & initium.

Vide Philon. Quis rer. Divin. heres, pag. 517. u Vide & Ps. 104. 15. x Genes. 22. 27. y Gen. 49. z Gen. 37.

Ad id usque temporis verbaliserat Prophetia, vel saltem nihil ejus argumenti scriptum antehac apud Hebræos novimus; sed aliquibus post obitum Joseph annis, cum veritates senescere, & Patriarcharum Religio è mentibus & cordibus Hebræorum dilabi viderentur, Deus Moysen suscitavit, ut Leges suas rogaret, simulque certam quandam Religionis, & Reipublice

formam constitueret. Nemo sanè meliùs Prophetæ dignitatem præ Moysæ sustinuit: Num. 12. 7. 8. Si quis fuerit, ait Dominus, inter vos Prophetæ Domini, in visione apparebo ei, vel per somnium loquar ad illum. At non talis servus meus Moyses, ore enim ad os loquor ei; & palam, non per anigmata & figuras, Dominum videt.

Aaron ejus frater, & Maria soror ambo Spiritu Sancto afflati pariter prophetabant. Moysen in Prophetæ munere excepit Josue, (†); succedunt deinde Judices, quorum plerosque, eos maximè, qui præclarissimis gestis populi gloriam auxerunt, veluti Othonielem, Aod, Samsonem, Barac, inter Prophetas Judæi recensent. Nihil tamen de prophetia Judicum in Scriptura, unà excepta Deborah, quæ prophetasse Scripturæ apertis verbis asseritur (*). Sub Judice Heli, uti legimus 1. Reg. 3. 1. Sermo erat pretiosus, non erat visio manifesta. Sed post manifestatum Dominum Samueli, Prophetarum numerus crevit in tantum, ut sub ejus disciplina plures simul viverent. Quare à Samuele usque ad captivitatem constans Prophetarum series deduci commode potest.

David utramque dignitatem, Regiam simul & Propheticam, in se uno conciliavit; eoque regnante Gad, & Nathan simili prophetiæ dono claruerunt. Salomon parentis vestigia eà in re prestitit. Sub eo Rege Addo, Ahias alii que nonnulli: Semejas sub Roboamo claruit; Semejas, inquam, (nisi fortè malueris Jeddo sive Ado rem tribuere) qui Jeroboamum vitulis aureis in Bethel sacrificia offerentem conveniens, verbis minisque castigavit (a). Sub Asa notus est Hanani, & Azarias; sub Josaphat Jehu filius Hanani. Elias, Eliseus, eorumque discipuli frequentissimi Regnum Juda & Israel sub Achab, & Jezabele illustrarunt; quo simul tempore florebat Michæas filius Jemla (b). Oseam, & Amos audierunt Jeroboam II. Rex Israel, & Osias Rex Juda; nec ab ea ætate remotus fuit Jonas Prophetæ. Successerunt sub Joathan, Achaz, & Ezechia Regibus Juda Michæas, & Isaias; sub Manasse Osai; sub Phacee in Samaria Oded; labente Ezechie Regno, Nahum; sub Josia Jeremias, & Sophonias, sicut & Holda Prophetis. Jedelias vir Dei notus est ex Jeremiæ 35. 4. Sicut & labente Josiæ Regno, atque ineunte Joakim, Habacuc prodiit.

Ezechiel scribebat in Mesopotamia, quo tempore Jeremias & Baruch Prophetas Jerosolymæ agebant. Abdias florebat in Juda post captam Jerosolymam ante desolationem Idumææ per Nabuchodonosorem. Captivitate Babylonicâ premente, Daniel Susis agens prophetabat. Tobias inter Prophetas jure reputaretur: scribebat autem diu ante Daniele, in Ninive, sive in Assyria agens. Aggeus, & Zacharias premente & post exitum captivitatis Babylonicæ floruerunt. Aliquanto post illos sub Nehemia Malachias claruit. Hunc ordinem adductis rationibus asseremus in Prolegomenis ad minores Prophetas.

† Eccli. 46. 1.

* Judic. 4. 4.

a 1. Regum. 13. 1.

b 3. Regum. 22. 8. 9.

S. Epi-

S. Epiphanius in fragmento apud Cotelæ in not. can. Apost. 1. 4. c. 6. numerat usque ad 73. Prophetas, & 10. Prophetides, 1. Adam, 2. Enoch, 3. Noe, 4. Abraham, 5. Isaac, 6. Jacob, 7. Moyses, 8. Aaron, 9. Jesus vel Josue, 10. Heldam, 11. Modam, 12. Job, 13. Samuel, 14. Nathan, 15. David, 16. Gad, 17. Idithun, 18. Asaph, 19. Heman, 20. Æthan, 21. Salomon, 22. Achias, 23. Sameas, 24. Oded seu Hodetb vir Dei, 25. Heli Summus Sacerdos in Silo, 26. Joad, 27. Addo, 28. Azarias, 29. Anani aliter Azarias, 30. Jehu, 31. Michæas, 32. Elias, 33. Oziel, 34. Eliad, 35. Jesus filius Ananie, 36. Eliseus, 37. Jonadab, 38. Zacharias aliter Azarias, 39. Alter Zacharias, 40. Osee, 41. Joel, 42. Amos, 43. Abdias, 44. Jonas, 45. Isaias, 46. Michæas, 47. Nahum, 48. Habacuc, 49. Obesd, 50. Abdadon, 51. Jeremias, 52. Baruch, 53. Sophonias, 54. Urias, 55. Ezechiel, 56. Daniel, 57. Esdras, 58. Aggeus, 59. Zacharias, 60. Malachias, 61. Zacharias pater S. Joannis Baptiste, 62. Simeon, 63. Joannes Baptista, 64. Enos, 65. Mathusalem, 66. Lamech, 67. Balaam, 68. Saul, 69. Abimelech aliter Achimelech, 70. Amasa, 71. Sadok, 72. Senex ille, qui Bethel venit, 73. Agabus, de quo in Actibus Apostolorum.

b S. Clem. Alexan. 1. 1. Strom. numerat 35. Prophetas post Moysen.

tu cessante, studium Legis in populo successit; cum tantò viderentur Legum Divinarum studiosiores Israelitæ, quantò olim in illas refractarii. Vetera Oracula satis antehac neglecta in pretio haberi cœperunt, plusque aliquanto contulerunt Prophetæ post obitum suum Religioni conservandæ, quam ante, dum viverent, valissent. Mesiæ expectatio, quem propediem venturum non dubitabant, oppressos aliosque populos mirè solabatur. Sed eo temporis intervallo id accidit, quod nunquam antehac in Israel; nempe sectarum & sententiarum in rebus Religionis varietas & divisio. Prophetæ ad id usque metu populos continuerant; sed data deinde singulis interpretandarum Legum libertas, populos in partes distraxit. Male constitutæ & superstitiosæ traditiones invaluerunt, cœptæ interpretationes falsæ unâ & perniciosæ. Is erat Reipublica Judaicæ in tres sive quatuor sectas distractæ status, cum Jesus Christus in mundum venire dignatus est. Regulis etiam disciplinæ moralis corruptissimis utebantur, & dato falsis traditionibus loco, veræ simul recedere coactæ sunt.

ARTICULUS III.

Vite genus, studia, malorum perpeffiones, & inspiratio Prophetarum.

Nihil in universa Hebræorum Reipublica augustius, quam Prophetarum dignitas. Ipsi eis erant Philosophi, ipsi Sapientes, ipsi Prophetæ, ipsi Doctores probitatis ac pietatis, ait S. Augustinus de Civit. 1. 18. c. 14. Horum sanè præstantissimorum virorum sermonibus & oraculis, Numinis majestas sub ipsis veluti Israelitarum oculis ponebatur. Erant veluti objecti aggeres pro Religione adversis Principum impietatem, privatorumque hominum pravos, & corruptissimos mores. Vita genus, aspectus, & sermones, omnia ad institutionem & Propheticam agendi rationem conferebant. Suscitabantur à Deo in medio populi, ut essent apertissimum præsentis suæ atque viva suæ voluntatis documenta. Accidebat non rarò, ut ea quæ Prophetis contingebant, oraculum essent eorum, quæ universæ genti imminabant. Querenti Jeremiæ de comminantibus in se persecucionem adversariis, Dominus respondit cap. 15. 19. 20. 21: Si converteris, convertam te, & ante faciem meam stabis, (nempe liberabo te) & si separaveris pretiosum à vili, (nempe si verbis meis & vocationi ad munus Prophetæ, ut par est, detuleris) quasi os meum eris. (nempe voluntatum mearum interpres) Convertentur ipsi ad te, & tu converteris ad eos. Et dabo te populo huic in murum areum fortem, & bellabunt adversum te, & non prevalebunt, quia ego tecum sum, ut salvem te. Vide etiam Isai. 49. & 50. & 61.

Quamquam Prophetarum magna esset in Populo autoritas, eorumque dicta certa